

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 "
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, május 6.

Ne tovább!

Ha valaki rendkívül súlyos veszteségek által sulytatva, egymás után nagy csapások által tönkre téve, a jövőbeli szomorú kilátások által megrendítve üldözési mániába esik, az nem csoda. De hogy a magyarországi zsidóság intelligensnek tartott s magát olyként viselni szerető része éppen Magyarország jelenlegi viszonyai között üldözési mániába esik, azt kimagyarázni lehetetlenség.

Ezért bjos megérteni azt a nyilatkozatot, amelyet Sándor Pál, a Lipótváros e tipikus alakja Polónyi felől, Markbreitnak tett, mondván: »Polónyi nagy antiszemita, egy gazember, akit tönkre kell tenni.«

Ez azt jelenti, hogy Polónyit és vele minden hozzá hasonló antiszemitát tönkre kell tenni, mert ez a zsidóság önvédelmi érdeke. E végből indított meg tehát az a szennyes háború, amelyben Polónyinak egész multját, férfiúi becsületét, tisztességes karakterét meghurcolták s őt tönkre tenni igyekeztek minden megengedhető és meg nem engedhető módon. Így tették és teszik lehetetlenné mindazokat, akikre vakmerően rálogják, hogy antiszemita.

Ez az eljárás önmagán hordja bélyegét. Felőle minden komoly férfinak csak elítélő szava lehet. S éppen ezért mi, akik a keresztény elemek önvédelmi harcát minden keresztény ellenes áramlattal szemben folyton sürgetni meg nem szünhetünk, őszinte örömmel üdvözljük Sándor Pál nyilatkozatát, úgy amint azt Markbreit ur leköszölni szives volt a fővárosi lapok hasábjain. Örülünk neki, mert ez hatalmas érv mellett, amit mi mindig hangoztatunk.

Mi azt mondjuk; a keresztények őszintén belátva azt, hogy a befolyásra és hatalomra jutott héberek nem nyughatnak meg, hanem úgy a kulturában, valamint nemzetgazdasági és politikai téren szövetkeznek az atheizmussal és szociáldemokráciával, félretéve minden felekezeti ellentétet, minden téren tartunk össze a keresztény hegemonia biztosítására. Liberális részről erre mindig az volt a felelet, hogy erre nincs szükség, legalább még most nincsen reá szükség,

mert a zsidóság összetartásáról szóló hírek csak álmok, mesék, — babonások.

Nos hát Sándor Pál szava nem álmok, nem mese, nem babona, hanem megdöbbentő való tény. Tény, amelyből önként következik, hogy a keresztényeknek igenis nem szabad megengedniök, hogy a zsidóság tekintélyes és befolyásos hazafiakat csak azért tegyen tönkre, hogy az antiszemitizmust lehetetlenné tegye.

Mert van olyan antiszemitizmus, a amelyet nálunk maga a törvény torol meg. Ha Polónyi, vagy bárki más a zsidóság mint faj, mint felekezet ellen szóval, vagy tettel provokálná az üldözést, a hajsztát, a közmegevetést, akkor a büntető törvénykönyv szabályainak alapján a hatóságok tudják a maguk kötelességét és felesleges a Schlésingereknek minden összeesküvése kaszinóknban és azokon kívül egyaránt.

De van egy másik antiszemitizmus, amelynek célja a zsidók nemzeti beolvását alaposabbá tenni, a zsidóságot évezredek, öröklött hibáiról, bűneiről, visszaéléseiről leszoktatni s e népet megakadályozni a kereszténység elleni küzdéseinek ádáz munkájában.

És a Sándor Pálok ezen antiszemitizmust akarják ma Polónyinak, holnap másoknak személyében tönkre tenni. Oly nagy ebben a törvény és igazság ellen való harcban való buzgóságok, hogy még ott is antiszemitát látnak, ahol nincsen reá semmi okuk, semmi joguk. Ez a buzgalmuk aztán egész az üldözési mániáig fokozódik.

Mi nem akarjuk ezt a mániát megérteni.

Miért?

Azért, mert Magyarország művelhető nagybirtokainak éppen fele zsidó kézben van. Az intelligens pályáknak legnagyobb részében 50—80 százalék arányában vannak képviselve. A nagyipar, a nagy tőke csaknem kizárólag az ő kezükben van. Az összes hivatalok megnyitva várják őket, s a hitbizományok elleni háborujok sikerrel jár, akkor a magyar és keresztény jelleget, csak mint középkori emléket fogják emlegetni a hazára teljesen zsidó karaktert illesztő héberek. A sajtó legnagyobb részt az ő kezükben, a kereskedést magukévá tették. A keresztények egy igen nagy része velök tart, velök küzd, velük szavaz, él és hal. Ha-

talmukat éreztetik minden párttal. Szóval sokkal, de nagyon sokkal több jutott nekik e nemzet szellemi és anyagi javaiból, mint amennyi őket számarányuk szerint megilletné.

Mit akarnak hát?

Be akarják tölteni szomorú végzetüket.

Mióta Vespazian császár elhurcolta őket az egész világra, hogy rabszolgául eladassanak, sokszor és sok országban jutottak a hatalomnak, a kulturának, a befolyásnak veszedelmességig magas fokára. S mikor már elérték az elérhetőket, sőt azon is tulmentek, currens támadt köztük, hogy összeesküdjenek a meggyengült keresztény elemek megsemmisítésére. Hisz a spanyol zsidók már azon ábrándoztak, hogyan fogják a katolikus templomokban kieszközölni a harangozás eltiltását. Franciaországban a zsidó befolyás alatt álló sajtó és a páholyok akarták ráerőszakolni a mult években a katolikus egyházra a zsidó hitközségi szervezetet!! ... És mindenütt, mikor már ily magasra értek, felébresztették maguk ellen a reakciót annak minden gyönyörűségével egyetemben. — Nálunk nem elégedtek meg a polgárjoggal, nem elégedtek meg a válásuk recepciójával, most már minden keresztény érzületű, vagy legalább annak tartott politikai egyének tönkretételére fognak össze.

Ez az üldözési mánia tehát csak akkor érthető meg, ha teljesen elfogadjuk az antiszemitizmus alaptételeit, mely szerint a zsidóság soha nem érzi magát biztonságban, míg számbavehető ellenfele van. Mivel a magyarságtól mindent megkaptak, amit valaha remélni sem mertek, most azt akarják még elvenni a magyarság vezérférfiától, amijök azoknak még egyedül van meg — a becsületet.

Már most: vagy nincs több erő ebben a nemzetben, hogy Krisztushoz hűen megőrizze hazája ezeréves keresztény hagyományát — s ez esetben Sándor Pálék irtó háboruja tovább folyik a teljes győzelemig; — vagy van még e nemzetnek hite, szive, lelke, hazafias karaktere és — szégyenérzete, — s ez esetben oda kiált a sötétben ólálkodók felé fennhangon és bátran: »Eddig és — ne tovább!«

Gedeon.

Van szerencsém a n. é. uri közönség szives tudomására hozni, hogy a

a legdivatosabb angol szöveteim megérkeztek, melyből a legelegánsabb ruhákat kedvező feltételek mellett készítek.

tavaszi idényre

A. n. é. közönség szives támogatásáért esedezve vagyok kiváló tisztelettel

KISS ISTVAN, angol uri szabó

Színház utca 4. (Adorján-palota.)

Wekerle Bécsben. Wekerle Sándor miniszterelnök Popovics Sándor államtitkár kíséretében ma délután Bécsbe utazik, hogy résztvegyen holnap délelőtt a német szövetséges fejedelmek fogadtatásán. A miniszterelnök este 7 órakor lesz a diszében, amelyen gróf Zichy Aladár, a király személye körüli miniszter és gróf Apponyi Lajos magyarországi főudvarmester is részt vesz. Wekerle miniszterelnök még holnap éjszaka visszautazik Budapestre.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 6.

Elnök: *Fusth Gyula.*

A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása után az elnök tesz jelentést arról, hogy Csernoch János püspök mentelmi ügyének tárgyalását e hó 23 ikára halasztották.

Daranyi Ignác földmivelésügyi miniszter: Beruházásokról szóló törvényjavaslatának kinyomatását és szétosztását kéri.

Wekerle Sándor miniszterelnök: A miniszterelnökségi számvevőszék megszüntetéséről szóló törvényjavaslatot kéri kinyomatni.

Baloghy Ernő a mentelmi bizottság és *Barcsay Andor* a gazdasági bizottság előadója, a bizottságok jelentéseinek kinyomatását kéri. A Ház ezen kérésekhez hozzájárul.

Bosóky Arpád és *Mezőfi Vilmos* interpellációt jegyeznek be. *Mezőfi* az általános választói jog ügyében a belügyminisztert fogja meginterpellálni.

Nemzetiségi kompozíció.

Napirend szerint a mentelmi ügyek tárgyalását folytatták.

Károly József, *Oacu Miklós*, *Goldis László*, *Suciu János* és *Pop Csicsó István* ismeretes mentelmi ügyével foglalkozik. Ezek az urak — így szól *Károly* — privát lakásban gyűlnek össze, hogy konspiráljanak a magyar nem-

zet ellen. Vigyázzanak az urak, ez veszedelmes játék.

Polit Mihály: Mi nem félünk, minket ne fenyegetsen!

Károly József: Ezek az urak úgy tüntetik fel a dolgot, mintha egyáltalán semmi hazafiatalan dolgot nem tennének, közben azonban felségsértő brosurákat terjesztenek. (Zaj a nemzetiségieknél.)

Pop Cs. István: Tiltakozunk az ilyen beszéd ellen. Ez nem való a parlamentbe.

Károly József: A vizsgálat bebizonyította, hogy a brosurákat terjesztették.

Vlád Aurél: Hazugság! Rágalom! (Zaj.)

Károly József: Nem látok a mentelmi bizottság határozatában politikai zaklatást, amint ezt a nemzetiségiek feltüntetni kívánják. A mentelmi bizottság határozatához hozzájárul. (Helyeslés.)

Maniu Gyula: Minket itt személyünkben megtámadtak. Ez ellen tiltakozunk. Azt mondták rólunk, hogy gyenge legények vagyunk arra, hogy megvalósítsuk a népnek tett ígéreteinket. Mi nem igérünk megvalósíthatatlant. A mi programunk örök igazságokat tartalmaz, azt egész lelkiismeretünkkel igyekszünk megvalósítani.

Kiáltások: Van is maguknak lelkiismeretük! (Zaj.)

Maniu Gyula: Amit itt *Károly* képviselő állított, azt csak naiv emberek hiszik el.

Zachariás János: Nem engedjük bennünket naivnak mondani. Így ne beszéljen.

Az elnök: Ne tessék közbeszólással zavarni a szót. A képviselő ur itt erősen meg lett támadva s így joga van szólani. A közbeszólókat majd név szerint fogom meginteni.

Maniu Gyula: Amit *Károly* állított, az dajkamese. (Zaj.) Hosszasan beszél és polemizál *Nagy Dezső* tegnapi kijelentéseivel.

Közben eltér a tárgytól, mire az elnök többszöri figyelmeztetés után szómegevonással fenyegeti meg. Erre röviden betegezi beszédét.

Nagy Dezső félremagyarázott szavait helyesbíti. Igenis mondotta, hogy a nemzetiségi pártnak nincs programja. E párt évről-évre változtatja álláspontját és programjukról csak egyes kijelentéseiből van tudomásuk. Ezzel azonban nem akarta azt mondani, hogy ők elvtelenek.

Hodssa Milán: Amit itt ellenünk felhoztak, az nem fedi a valóságot. A maga részéről határozati javaslatot nyújt, amelyben a bizottság határozatával ellenkező álláspontot foglal el.

Andrássy Gyula belügyminiszter: A képviselőháznak abban a kérdésben kell állást foglalnia, forog-e fenn zaklatás vagy sem, nem pedig abban, hogy az vétség, ami miatt a képviselőket kikérték, megtörtént-e vagy sem. (Helyeslés.) Annak megállapítása a bíróságra tartozik. Jogszabály tiltja és pedig már *Hieronymi* alatt adatott ki az egyik ilyen — hogy oláh (Felkiáltások a közepén: román! Felkiáltások balról: oláh!) alapítani nem lehet. Kérem a mentelmi bizottság határozatának elfogadását. A Ház ily értelemben határoz.

Lázár Zoárd: A mentelmi bizottság előadója *Vajda Sándor* kihágási ügyét ismerteti. A bizottság nem adja ki őt.

Hammersberg László a bizottsággal szemben *Vajda* kiadatását indítványozza.

A Ház elfogadja *Hammersberg* előterjesztését.

A költségvetés.

Hoitsy Pál az 1908. évi költségvetés előadója ismerteti általánosságban a javaslatot. *Kiessche Frigyes* mondja, hogy az emberek rabszolga érzésén nyugszik az állam. Az államnak azonban arra kell törekedni, hogy a polgárok jó érzése lehetőleg fokozódjék. A liberális állam törekszik is erre és a mi államéleti tevékenységünk is a liberalizmus a szabadelvűség jegyében foggant. A kisembereken akartunk segíteni, amikor a napidijasok, állami szolgák szegénységét enyhítsük. Felemeltük az állami tisztviselők lakbérjövendelmét. (Helyeslés.)

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A magyar földön.¹

I.

Észak-Magyarország. A Tátra.

Észak felől lépten át Magyarország határát, egyikén azon utaknak, melyek keresztül vágják itt-ott a Kárpátokat és összekötik az országot Galiciával s a volt Lengyelországgal. Utitársam, egy budapesti nagykereskedő, kinek elég finom vonásai, fölfelé álló ritka bajusza, ragyogó szemének szuró tekintete, halvány arcának kemény és büszke kifejezése mind mutatják, hogy egy igazi magyarral van dolgom. Ugyanolyan vér kering az ő ereiben is, mint ama barbárokéban, kik a IX., X. században jöttek Európába. Azon vitéz, a harcban kegyetlen fajnak gyermeke ő, melynek kardja egész Európát megvédte a török ellen.

Itt még nem vagyunk «nálunk» — mondá, mikor a Zsolnával határos hegyvölgy hullámos vidékét átszeltük. — Igaz, hogy itt is mi va-

gyunk az urak, de ezt a vidéket tótok lakják, kik a magyarok javára robotolnak. Ez egy alárendelt néptörzs. Majd délebbre meglátja a mi parasztjainkat s csodálkozik szépségükön, meglátja mily értelmesek, azt gondolja majd, hogy a miniszterelnökkel beszélget.

Elbámulok ennyi nemzeti büszkeségben, mely az első pillanatra együgyűségnek látszik. Készséges buzgalommal sorolja azután föl a magyarnak számtalan szép tulajdonságát, én pedig kihajolok a kocsis ablakán. Szürke sziklatömeg tárul föl a szem előtt, a szaggatott hegyoldalak oromtetőiről gomolygó sötét felhők lógnak: ez a Tátra. Az egész felségében megjelenő látvány a csodálat kiáltását csalja ajkamra. Most már egyenkint is meg lehet különböztetni a rengeteg fűrésznek fogait, melyekkel átfűrészelt a Föld kergét és utat tört magának az ég felé.

Azt mondták, hogy ez Magyarország legszebb vidéke, pedig az egész hegységet bizonyos zordonszerű jellemzi, melyben csak itt-ott találkoznak egy egy oázissal, mint *Barlangliget*, *Tátrafüred*, melyek kellemes zugként rejtőznek a hegyekben, látogatva Budapest előkelő hölgyeitől. Sokkal találkozom magam is, majd lovon, majd kocsin ülnek, mert renyhe természetűek. Sokat hallottam magasztalni szépségüket s valóban a teljes korban szépek is, de közönséges szépségek. Tömött hajuk éjsötét. arcszínük halvány, vonásaik elég durvák, szemük élénkek, tekintetük lángolóbb, mint mély. Almodozó tekintetük, fesztelen járásuk, az idegenszerű hangléjtés mind egy keleti nép lelkületére vall. Ausztriában azt hallottam, hogy

a magyarok nem Európa keleti, hanem Azsia nyugati részén laknak. Az első benyomás tényleg ilyen: gög, elpuhultság, érzékiség, ezek egészen keleti jellemvonások.

II.

Budapest.

Budapestre érkezem. A mint a vasuti kocsiból kilépek, egy csomó hordárnak nevezett vasuti szolga rohan felém, megragadják podgyaszomat és viszik a kocsizhoz, borraivalót adok s azt hiszem királyilag fizettem s ime, ők mérgeesen többet követelnek s kicsikarnak tőlem még néhány krajcárt. Ha az ember nem akar dumentanti parasztnak látszani, akkor kénytelen fölszállni egyikére azon elegáns fogatoknak, melyek elé két szépen szerszámozott gyorsparipa van befogva. Kocsisom még egy teljesen tiszta gyapjutarakót is elém terít, hogy a por be ne lepjen.

A kis szürkekék bámulatos gyorsasággal vágatnak végig az új városrészekben, melyek minden eredetiségben szűkülőködnék, legföljebb a beszédés címtáblák érdemelnek említést.

Érintkezésbe léptem V. urral, azon reményben, hogy majd fölvilágosítást nyerek tőle hazájára vonatkozólag. Mint egy tekintélyes könyvtár gondozója, a legnagyobb rendtelenségben levő könyvhalmaz között fogadott, afféle feszélytelen uri ember, ki mindig siet. Kiöntötte előttem haragját a németek, osztrákok és szlávok ellen, unalmas bosszúsággal tárgyalta a fölszinen levő politikai kérdéseket. Végül ajánlotta egy könyvét, melyben e kérdéseket tárgyalta, fölirtam a címet és elindul-

¹ *Le Mois littéraire et pittoresque*. 1908. Avril-i számából, 487-48 l. A folyóiratból fordította *Ersing Hilda*, nyitrai felsőbb leányiskolai tanítónő. Közöljük tanulságos volta miatt, annak az elfogultságnak a bemutatására, mellyel a külföldi (itt egy francia) hazánk földjére lép s mintha minden alaposabb megfigyelést fölülegetnek tartana, felületlen pár benyomását otthon ismét csak az előítélet megerősítésére beszéli el. Jobb hírünkért a külföldi sajtóban okvetlenül kellene tenni valamit, mert az előítélet nagyon igazságtalanul bánik el velük és ugylátszik szünni nem akar. A közlemény a *Religio* legutóbbi számában jelent meg.

Ez a lakbérrendezés az államnak 6 millió nyolcszáz ezer koronájába került. A közös költségvetés ráncs része emelkedett 9 millió 972 ezer koronával.

Kiáltások: Aha, a fölemelt kvóta miatt.

Hoitsy Pál előadó: A kvóta miatt csak 4 millió koronával emelkedett. E fokozott kiadásokkal szemben fedezetről kellett gondoskodnunk. Így a cukoradó felemelésével e címen 45 millió 175 ezer koronát és további 8 millió 46 ezer koronát a jegybanktól elszámolás többlet címén sikerült fedezetül venni. Az állami összes kiadások 1 milliárd 389 millió 434 ezer koronát tesznek, amivel szemben a bevételünk 1 milliárd 398 millió 270 ezer korona. Marad tehát fölöslegünk is. Tulságos öröme nincs okunk, de ilyen költségvetés mellett bizalommal nézhetünk a jövőbe. Kéri a költségvetés elfogadását. (Helyeslés.) Az előadót számosan üdvözlök.

Az elnök öt perc szünetet ad.

A költségvetési vita.

Polit Mihály beszél a szünet után általánosságokban a beterjesztett költséghez. A magyar politikáról beszél, amely szerinte faji politikának a hangoztatása. (Ellentmondások.) A nemzetiségek nem gravitálnak kifelé.

Zachariás János Erzsébeten legyenek magyarok!

Polit Mihály folytatja beszédét, de Markos Gyula és Zachariás János folytonosan közbeszólanak. Az elnök ezért őket rendreutasítja.

Markos Gyula: Nem lehet ezt hallgatni. Hazudik, folytonosan hazudik.

Az elnök rendreutasítja Markost.

Polit Mihály: Az új házszabály statárium.

Elnök rendreutasítja.

Polit Mihály: Az a kifejezés, hogy magyar nemzet tulajdonkép se hus, se hal. Nemzet az, aki tud nemzeni. (Nagy derűtség.) Vannak nemzetiségek, de mit jelent az, hogy ez összes polgárokat a magyar nemzet kifejezése alá foglalják. Csak magyar állam van. Határozati ja-

vaslatot nyújt be, mely szerint bizalmatlanságot szavaz a kormánynak.

Simkó József szól ezután a költségvetéshez.

Simkó József azt hangoztatja, hogy a nőknek is ép oly jogokat kell adni, mint a férfiaknak. (Polónyi Géza ekkor lépett be s az egész Ház éljenzéssel fogadta.)

A soproni határozat.

Ezután gróf Andrássy belügyminiszter válaszol a soproni határozat tárgyában hozzá intézett interpellációra.

Kijelenti, hogy nem hajlandó a határozatot hatályon kívül helyezni, mert csupán a régi szokások végrehajtásáról van szó. Precedensül a soproni határozat nem szolgálhat, mert ahol ez irányban szabályrendelet van, ott hasonló határozatot nem hozhatnak, de ha hoznának is, nem hagyná jóvá. Súlyos hiba volna durva kezekkel beavatkozni németajku polgártársaink kis jelentőségű kérdésébe, mint a fennforgó esetben is. A németajku polgártársaink jó magyarok s ha őket mellőzzük, a nemzetiségek karjaiba mennek. Kéri válaszában tudomásul vételét.

Bánffy Dezső báró: Ezt a kérdést a törvényesség szempontjából kell elbírálni, ez a szempont az, hogy sopron ügykezelési nyelve magyar. A németek épen azok, akik a legtöbbet kívánják. Fölöslegesnek tartja a németeknek kedvezni. Nem veszi tudomásul a miniszter válaszát.

A Ház tudomásul veszi a miniszter válaszát.

Mezőfi Vilmos üres ház előtt, 4 képviselő jelenlétében az általános választói jogról interpellál és azt kérdi, mikor terjesztik már be a javaslatot.

Az ülés három órakor véget ért.

Biharmegye a múlt hóban.

Biharmegye közigazgatási bizottsága tegnap tartotta meg május havi ülését, melyen a főispán és alispán távollétében Keszthelyi Zol-

tán főjegyző elnökölt. Az ülés a rendes, folyó ügyeket intézte el.

Az ülésről tudósításunk a következő:

Jelen voltak: Wallner Ödön, Telegdy József, id. Markovits Károly, Nyisztor Alajos, Verner Kálmán, Erős Rezső, Varró Domokos, Vasady Lajos, Baróthy Pál dr., Papp Miklós, dr. Móricz Ernő, Czifra Gerő, Balogh Elemér, Baranyi András, Bartos Elemér, Gerlán Gábor dr.

Első sorban a főorvos számolt be jelentésével. E szerint a megye közegészségügye jobb volt az elmúlt hóban, mint az előző hónapokban. A hivatalos orvosok 5288 beteget kezeltek, 529-el kevesebbet, mint március hóban. A járványok közül a kanyaró uralkodott leginkább, mely 369 esetben fordult elő. Bejelenti a főorvos a belényesi járásban előfordult anyarozs mérgezési eseteket, valamint a Bagamér és Pocsaj községben fellépett trachomát is.

Az alispán intézkedését ismertette ezután a főorvos a trachomára vonatkozólag. Az előfordult trachoma esetek kivétel nélkül Amerikából lettek behurcolva, ezért az alispán elrendelte, hogy az 1907. év május 1 óta visszavándorolt embereket mind meg kell vizsgálni, nehogy a bagamérihoz hasonló eset adja elő magát.

Baróthy Pál dr. királyi ügyész bejelenti, hogy a fogházban jelenleg 264 rab van és ezek közül 197 beteg.

Az ügyész jelentése után Papp Miklós terjesztette elő jelentését. A pénzügyigazgató jelentése szeptember 1908. március havában 91.371.90 fillér folyt be. Esedékes volt 341.0895 korona 57 fillér. Ez az előző év hasonló időszakában történt befizetésnél 13316 koronával kevesebb. Fogyasztási adó címén 442.203 korona 57 fillér folyt be 54974 koronával több, mint a múlt évben.

Ezután a tanfelügyelő terjesztette elő jelentését, melyben kisebb ügyekről referál. Bejelenti, hogy Szovát községben 1905. óta oklevél nélküli tanító van alkalmazva. Siter községben a tanítás igen gyatra. A község lakossága nagyon szegény és nem képes áldozni az iskola céljaira. A közigazgatási bizottság elrendelte, hogy községi iskolát állítsanak a jelenlegi felekezeti helyett.

Bejelenti ezután a tanfelügyelő, hogy a miniszter 1899-ben egy körrendeletében meg-

tam, hogy megvegyem könyvet. Benyitok a boltba s kit látok ott, mint V. urat magát, ki egy rövidebb uton jött. Ő maga nyújtja átkönyvét.

— Hat korona — mondja.

Megfizetem, bucsut veszek. Otthon kezembe veszem a könyvet, megnézem a tartalommutatót, külsején áll, hogy ára 5 korona. V.-vel sem találkoztam többé.

H. urhoz, a főváros egyik reáliskolájának francia tanárához is fordultam. Ez már más ember, érdekes mintaképe a kiábrándult peszsimista magyaroknak. Rajta nem láttam azt az elbizakodottságot, mellyel eddig mindenütt találkoztam.

— A mi népünk siralmas helyzetben van — mondá — szörnyen nyomorult a szegény. Magyarország egy harmadrésze a papságé, mely itt rendkívül gazdag, másik harmadrésze a mágnásoké és harmadik rész a zsidóké. A többi azután a magyar népé.

— Ez kevés — válaszolám. De én hallottam bonfitársaitól, hogy a duna mentén gabona és takarmánynövények bőven teremnek, emlegették Tokaj és Somlyó híres borát, Észak-Magyarország virágzó iparát, a vas és kőszén bányászatot Ózdon, Krompachon és Budapesten.

— Mindez csak megélhetését biztosítja a népnek, a jövedelem más kezekbe jut, azokéba, kik az üzleti vállalatokban ügyesebbek, mint mi, különösen a zsidókéba, kik az ország gazdasági forrásait mind letoglalták. 3000 nagybirtokos közül több mint 1000 zsidó. Így aztán lehet mondani, hogy Izrael megtalálta Magyarországon az ígért földjét. Ide özönlének,

mert semmi sem akadályozza utjokat. Az igaz, hogy tehetségeikkel, ügyességükkel és tőkékkel nagyban hozzájárultak a magyar nemzet emelkedéséhez.

A jó ember annyira belemelegedett, hogy igyekeztem más tárgyra terelni a beszédet.

— De a magyarosítás, ez már csak az önök műve?

— A miénk is, meg az övék is, mert szörnyen igyekeznek hazafiasak lenni, már, hogy őszintén-e, vagy nem, azt nem tudom. De az bizonyos, hogy a magyarosítás a múlt félszázad műve. Országunk most a miénk. A szláv és román kénytelen volt meghódolni, most már nem tehetnek semmit, megnyertük a játékot. Nincs itt már sem tót, sem német nyelv. A nemzet nyelve a magyar. A magyarosítás oly taktikával és nyugodtsággal történt, hogy az idegen elem most inkább szeret bennünket, mint fél tőlünk.

Nem vott bátorságom lehüteni H. ur lelkesedését azzal, hogy elmondjam neki, mit tudok a szlávok gyakori zavargásáról Horvátországban és a románokéről Erdélyben. Csak ennyit mondtam neki:

— Látszik uram, hogy ön tiszta magyar.

— Én csak meghonosodott magyar vagyok — válaszolá — atyám még most is él Stájerországban.

Almélkoldva válok meg tőle. Ennyi hazafiság és hazaszeretet egy férfinak lelkében, ki e hazának csak fogadott fia! Kérdém ön magától, minő büvös erővel rendelkezik ez a faj, hogy ennyire és oly gyorsan megnyeri azokat, kikkel érintkezik? pedig a gög, melyet

nyilvánít és a brutális erő, mellyel dicsekszik, épen nem oly tulajdonságok, melyek szimpátiát kelthetnének.

Egy másik »Hongrois« egy igazi magyar volt, kívül aztán megismerkedtem, ez lesz az én ciceróné-m Budapesten. Hosszu sétákat teszünk a város új utcáin, hol semmi sem kelt bennem érdeklődést, mert semmi sem eredeti. A templomok, a nyilvános épületek, a miniszterek palotái mind elég otromba stílusban, ha ugyan a mindenünnen összeszedett építészeti vonalak rendezetlen halmaza annak nevezhető. Sehol semmi művészi egység. A rossz izlés műremeke a Duna partján nemrég épült országház. Néhány száz tornyocska fenyegeti tejjéről az eget, egy 106 méter magas, nehézkes kupola koronázza ezt a minden eleganciát nélkülöző épületet.

A kávéházak általában fontos szerepet játszanak a magyarok társadalmi életében. B. ur mondta, hogy ők szivesebben vannak itt, mint otthon, itt többnek látszik az ember, mint a mennyi a valóságban. Ime, ilyen az okoskodása annak a népnek, mely többet érez, mint gondol, tüzes a túlzásig, de meggondolatlan és következtelen.

— S nem ártalmas az ilyen élet a családi élet bensőségére? — kérdém.

— Bensőség a családban olyan édes kevés van nálunk, a családi élet kötelei elég lazák, kivált Budapesten. A középosztály nagyon romlott, a szülők este a kávéházban mulatnak, a gyermekek otthon vannak s ha nagyobbak, ők is elmennek, de rendszeren nem abba, melyben szüleik töltik az időt.

hagyta, hogy minden építendő iskola tervét hozzá mutassa be felülvizsgálat és jóváhagyás céljából.

Ezt a rendeletet azonban mind a mai napig nem vették uzusba. Es ennek lehet tulajdonítani, hogy oly sok szabálytalan iskola van a vidéken. A közigazgatási bizottság elrendelte, hogy a jövőben minden iskolai épület tervet be kell mutatni.

Végül bejelenti a tanfelügyelő, hogy a beéli járásban Kislaka, Szád és Krajova községek felekezeti iskolái főszolgabírói felhívás dacára is olyan feliratokat alkalmaztak az iskolai épületeken, melyeken a román irat volt első helyre téve s ezután következett a magyar felirat. A bizottság kötelezte az iskolákat a felirat megváltoztatására.

A tanfelügyelő jelentésével az ülés déli 12 órakor véget ért.

Halálba üldözte a feleségét.

Felháborító ügyben nyomoz most a berettyóújfalusi csendőrség. Egy apa, mert gyermekei nyomorékok voltak, feleségét a halálba üldözte, mintha a szerencsétlen asszony oka lett volna gyermekei nyomorékságának.

Sápi József berettyóújfalusi jómódu gazdembernek felesége ezelőtt egy héttel eltűnt a községből. Az asszony feltalálása végett mindent elkövettek, azonban eredménytelenül. Az eltűnésről értesítették a hatóságot is, mely megindította a nyomozati eljárást. Hasztalan volt a legszorgosabb kutatás is, az asszonyról senki sem tudott semmit.

Hétfőn reggel a Berettyó mellett dolgozó munkások véletlenül az ugynevezett Csiffi hidhoz kerültek, ahol a hid egyik talpfájában fennakadva megtalálták Sápi Józsefné feloszlásnak indult hulláját.

A hulláról azonnal jelentést tettek az előjárásnak, mely az asszony hulláját haza szállította. A hullát mivel kétségtelennek látszott, hogy bűntény nem forog fenn eltemették még aznap.

Az egyszerű fakoporsót három nyomorék gyermek kísérte s az apa. Ott volt a község lakosságának nagy része. Temetés után mikor már mindennek csendesnek kellett volna lenni, az asszonyok suttogni kezdtek borzalmas dolgokat. Azt suttogták, hogy Sápiné még nem akart meghalni, de az ura üzte a halálba. Hogy Sápi József gyilkosa a feleségének.

A suttogásnak magyarázatot is adtak. Azt mondták, hogy Sápi József rosszul bánt az asszonnyal, mert nyomorékok voltak a gyermekei. Három kis pupos nyomorék gyermeke volt. Ezekre azt mondta, hogy nem az ő gyermekei. Undorodott a szegény teremtésektől és azokkal úgy is bánt, mintha nem az övéi lettek volna. Az asszony hiába csilapította az urát.

Egyideig tűrte a sértegetéseket az asszony, később azonban már annyira ragadtatta magát a férj, hogy tetteleg bántalmazta az asszonyt. Nem volt ritka mikor kegyetlenül megverte az asszonyt. Így történt ez az asszony eltűnése előtt is.

A suttogás terjedt mig eljutott a hatóság fülébe is. A csendőrség megindította a nyomozást s jelentést tett a bíróságnak is. Az esetről a királyi ügyészség is tudomást szerzett. Az ügyész a nyomozást helyesnek találta s elrendelte a vizsgálat tovább vezetését.

Most már mint konkrét vád folyik a vizsgálat Sápi ellen, aki az egész község ellen-szenvét vonta magára.

Szövetkezet és bevándorlás.

A bevándorló zsidókról már oly sokat irunk, hogy épen elég volt, most azonban közelebről érint bennünket az ügy, mert a bevándorlók Nagyváradot választották ki letelepedési helyül és Katonavárason egymásután jelennek meg az új polgárok.

Az utóbbi időben turcsa jelenségek mutatkoznak Katonavárason. Nevezetesen az üres lakások egymásután idegen lakókkal telnek meg. Ezek az idegenek falusi zsidók, akik Nagyváradon Katonaváros védőszárnyait akarják igénybe venni. Ezek a bevándorlók mindnyájan szatócsok voltak különböző helyeken. Virágozott az üzlet, mert faluhelyen nagyon rá van utalva az ember az egyetlen szatócsra, aki tudatában is van ennek és igyekszik is legalább helyettes szolgabírónak feltűnni.

Igy volt ez évtizedek óta, azonban pár éve tért hódított minden irányban a szövetkezet. A szatócsoknak az új intézmény virradása, nem lett volna veszedelmes, ha a rebach nem lett volna olyan magas, mert hiszen ha olyan tisztességes árban kaptak volna onnan mindent, mint a szövetkezettől a polgárok, akkor fel lehetett volna venni a versenyt, azonban a hitelszövetkezet alkonyatot jelentett a szatócsoknak.

A szatócsüzletek látogatói gyérülni kezdtek s növekedett a szövetkezetek közönsége. A szövetkezet tisztán és olcsón ad mindent, a vevő ide pártolt. Az üresen maradt szatócsüzlet tulajdonosa nem ijedt meg, hisz volt ő már így. Sőt még üresebben is, akkor t. i. a mikor letelepült. Most aztán megint felvették a batyut és mivel már szövetkezet sok helyen van, Nagyváradra vették utjokat. Itt Katonaváros kiterjeszti feléjük védő szárnyait.

Különösen a múlt negyedévben növekedett meg ezeknek az exszatócsoknak száma, akik Nagyváradon települtek le. Es még mindig nem merült ki a bevándorlás forrása, még mindig újabbak jönnek.

Mi nagyváradiak csupán konstatáljuk az esetet és megnyugszunk abban, hogy örül a vidék.

UJDONSÁGOK.

Plébánosi vizsgálat. Tegnap délelőtt Nagyváradon a püspöki rezidenciában tartott plébánosi vizsgálaton ketten jelentek meg. *Makkay* József székesegyházi karkáplán és *Kovács* Márton gyulai káplán, kik mindketten a legjobb sikerrel tették le a vizsgálatot. Délben a vizsgálóbizottság és a két vizsgázó *Semrecsányi* püspök vendége volt.

* **Közigazgatási ülés.** Nagyvárad város közigazgatási bizottsága ma, csütörtökön, május hó 7-én délután 3 órakor tartja rendes havi ülését.

* **A városi vasut hálózatának kibővítése.** A nagyváradi városi vasut társaság több irányban szándékozik vonalait kibővíteni. Így tervbe vette, hogy az Incze téglagyárba, az Auróra vegyigyárba, a Rendes Vilmos téglagyárba iparvágányt, a Gilányi-utca és Bányasorra szárnyvonalat, a Zöldfa-utcai és Gilányi-utcai vonalon vágány összeköttetést, a Szent-László tér, Kossuth-utca, Velencei vonalon három kitérőt, a Rimanóczy-gyártelepre és a Bihari erdőipar r.-t. fátelére iparvágányokat építsen. A kereskedelmi miniszter ezen létesítm-

nyek építési és üzletberendezési költségeit a társaság által előirányzott 635575 koronával szemben 572,000 koronában állapította meg. A bányasori vonalra eső részt ezen költségekből kihatolva tartalékba kell helyezni, mivel ezen vonalrész csak a Pecesabályozás után létesíthető. Határozottan kimondja azonban a miniszter, hogy mindezen bővítési munkálatok megkezdése előtt a helyhatósági engedély a területhasználatra Nagyvárad városától kieszközlendő. A miniszter tehát ezen határozott kikötésével megcáfolja a városi vasut azon korábbi felfogását, hogy ha a miniszteri engedély a kezében van, építhet, helyhatósági engedély nélkül is, mert ez csak forma. — A Bányasori vonal építési engedélyét akkor adja meg a miniszter, ha a Pece-sabályozás kész lesz.

* **Az ezredévi emléktéri vashid.** A mostani garasos fahid helyett gyalog közlekedésű vashid építését határozta el Nagyvárad városa az Ezredévi Emléktérre. A tanács a terveket felküldte a miniszterhez, de a kereskedelmi miniszter többrendbeli pótlást rendelt el, különösen a hidfők készítésére nézve. Kellő átdolgozás után újból fel kell terjeszteni a terveket.

* **Modern vizgyógyintézet Nagyváradon.** Nagyvárad város közegészségügyének egy újabb, fontos tényezője nyílt most meg városunkban, Szilágyi Dezső-utcán. Dr. *Rácz* Odön orvos nagy költséggel újjáépítette szanatóriumát és vizgyógyintézetét, amely gazdag felszerelésével, a kényelem minden követelményeivel ellátva, bármely hasonló intézettel kiállja a versenyt. A modern orvosi tudomány minden eszközével felszerelt műtőterem egészíti ki a pompás intézetet, amely nagy parkkal is el van látva. Az összes víz- és villamos gyógyimódk bevezetésével igazán hézagot pótol városunkban, mert úgy a bejáró, mint a belakó betegek a kitűnő gyógyítás mellett mindazt a kényelmet feltalálják, amit messze idegenben óriási áldozatok árán szerezhetnek csak meg. Az intézet megnyitását dr. *Baróthy* Akos városi főorvos bejelenti a városnak s az alapszabályokat látalmazás végett felterjesztik a belügyminiszterhez.

* **Halálozás.** Özv. Papp Zsigmondné sz. Lipniczky Anna, élete 70. évében, hosszas szenvedés után elhunyt Bihar-Mezőkerezesen. Temetése holnap, május 8-án délelőtt 9 órakor lesz ugyanott.

* **Jelentés a közeli gyógyfürdőkről.** Dr. Kassay Kálmán tb. megyei főorvos megvizsgálta a Nagyvárad város szomszédságában levő két gyógyfürdőt: a Püspök és Félix-fürdőt. Jelentésében hangsúlyozza, hogy égetően szükséges volna a villamos fürdővasut kiépítése, nem csupán a két kitűnő fürdő érdekében, hanem még inkább a közönség közegészségének szempontjából, mert ha ez az olcsó és gyors forgalmi eszköz létesülne, alkalma volna a gyógyulást kereső közönségnek, hogy a fürdők kitűnő vizét minél gyakrabban igénybe vegyék. Különösen mindkét fürdő úgy kitűnő gyógyvizénél, mint berendezésénél fogva nagy haladást mutat s fejlődésüket a konkurrencia már is nagyban előre vitte. Mindkét fürdő vízenek gyógyhatása igen becses a betegeknek. Szükségesnek tartaná, hogy a bizonyos gyógytényezőkkel még jobban eilásák a hirneves fürdőket. Különösen a fürdők pompás parkjai igen alkalmasak volnának szanatóriumok létesítésére.

* **Egy póttartalékos elítélése.** Érdekes katonai ügyben folytatott vizsgálatott a nagyváradi helyőrségi bíróság egy Ormódi Ferenc nevű póttartalékos ellen s a vizsgálat befejeztével a napokban hozta meg ítéletét. Ormódi ez év április 1-én vonult ugyanis be a gyalogezredhez nyolc heti kiképzésre. Mindjárt az első napokban úgy nyilatkozott társai előtt,

hogy ő, nazarénus lévén, nem fog a fegyverhez nyulni, sőt nincs olyan hatalom a földön, mely őt erre kényszeríteni tudná. Ormódi tényleg így is cselekedett s felebbvalói parancsainak nyíltan ellenszegült s miután szándékától többszöri figyelmeztetés dacára sem akart elállani így fölöttes hatósága előzetes letartóztatásba helyezte őt. Az ítélkező hadbírótság e miatt Ormódit husz havi börtönre ítélte, aki már meg is kezdte büntetését. Igen jellemző a nazarénus fanatizmusra az elitelt egy kijelentése, melyet társaitól való bucsuzása alkalmával tett: »Isten áldja meg magokat, engem már többé úgy sem látnak viszont. Szívesen szenvedek, meghalni is örömmel halok meg hitemért, vallásomért.« Ormódi már a múlt évben is bevonult katonának, azonban akkor a fegyverfogás megtagadása miatt egy évre szabadságolták abban a reményben, hogy ez alatt meg fog változni. A következők azonban épp az ellenkezőjét bizonyítják.

* **Vasárnapi záróra.** A helybeli könyv és papirkereskedők közös elhatározásuk folytán üzletüket május 10-től augusztus 20 ig vasárnap egész nap ünnep napokon pedig délután zárva tartják. Ezen idő alatt kötelezőnek ismerik el a fél 8 órai zárást is.

* **Hegyen-völgyön lakodalom.** Az Edison színház frappáns hatású, új musorában van egy szellemes humorával mindenkit megkapó bohózatos kép, amely egy lakodalom viszontagságos kalandjait roppant mulatságos sorozatban mutatja be. A közönség ki nem fogja a kacagásból a mulattató képek láttán, de van a műsornak olyan száma is, amely mint látványosság egyike a legérdekesebb mozgóképeknek. Ez a műsor még holnap lesz csak látható s péntekre új, szenzációs sorozat érkezik az Edisonba, amelynek sikereit semmiféle pincszagu támadás nem érintheti. Egy pikáns estét betöltő műsor, melyet a vállalat felhasználni nem akar, az Edisonban rendkívül olcsó áron eladó.

x **A következő szerencse.** Hiába mondjuk általánosságban szeszélyesnek, kiszámíthatatlannak a szerencsét, sok esetben éppen megfordítva van a dolog. Sokszor szinte még hűséggel szegődik a jó szerencse egy helyre és rendületlenül állandó is marad. Jó tanúság erre a budapesti Gaedicke-bankház, mely mint a m. kir. szab. osztályosjáték főelárúsítója, az egész országban szinte közmondásosan ismert állandó szerencséséről. Sok millióra megy az összeg, melyet a bankház szerencsés ügyfeleinek juttatott és a most lezajlott sorsjátékban is számtalan nagy nyeresémet fizetett ki váratlan boldogságára sok családnak. A Gaedicke A. bankház (Kossuth Lajos-utca 11) ezen páratlan szerencsésje, meg az a gyors, pontos ügykezelés, melyben itt a vevőknek része van, könnyen megmagyarázzák óriási forgalmát és kedveltségét.

x **MOLNAR H. Bémer-téri cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és tea-sütemény kapható. Telefon 395.**

ÁVIRATOK.

A német fejedelmek Bécsben.

Stuttgart, május 6. A württembergi király ma reggel 6 óra 44 perckor báró Bilsinger főhadsegéd és Hofacker főhadnagy szárnysegéd kíséretében elutazott Bécsbe ő felsége üdvözlésére. Amidőn a király a pályaudvarra érkezett a perronon Dürr altábornaggyal, a badeni nagyherceg főhadsegédével találkozott, aki azonnal értesítette az ugyanazon vonaton utazó badeni nagyherceget a király jelenlétéről. A nagyherceg és a király igen szívélyesen üdvözölték egymást. Rövid ideig tartó beszélgetés után a nagyherceg és a király ko-

csijaikba mentek. A fejedelmi személyiségek este 6 óra tájban érkeznek Bécsbe.

Póla, május 5. A kikötődiszítési munkálatok gyors léptekkel haladnak előre. Az Erzsébet-molón, ahol Vilmos császár partra fog szállani, pompás fogadó pavillon épült. A Riva zászlókkal és virágkoszorúkkal van díszítve. Potiorek altábornagy, térparancsnok tegnap délután, Hohenlohe herceg helytartó pedig ma reggel érkezett ide. A hajóhadosztály és a póthajóhadosztály befutottak a kikötőbe. A Hohenzollern egynegyed kilenc órakor érkezett meg. A yachtot sűrű üdvövésekkel fogadták a kikötőben. Ezután Montecuccoli tengernagy a Hohenzollerre ment és ott Vilmos császárnak átadta a király üdvözlő levelét. Vilmos császár nem szállott ki a partra. A király üdvözlő levelére köszönő táviratot intézett a császár Ferenc József uralkodóhoz.

A néppárt kiválása.

Budapest, máj. 6. A tegnapi fővárosi lapok egy része azt a hírt terjesztette, hogy a néppárt kiválik a koalícióból. A körülményekre Rakovszky nyilatkozott. Kijelenti, hogy azon a gyűlésen, melyre a lapok céloznak, a katolikus népszövetség országos szervezéséről volt szó. Ott politikáról még szó sem esett, ennél fogva a közlemények alap nélküli kombinációk.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: Három feleség. (Lehár új operettje. Bemutató)
Péntek: Három feleség.
Szombat: Három feleség.
Vasárnap délután: Nagymama.
este: Aranyvirág.

MULATSÁG.

A Katholikus Legényegylet hangversenye.

A »Nagyváradai Katholikus Legényegylet« 1908. május 10-én, a Kereskedelmi Csarnok dísztermében hangversenyt rendez. A hangverseny kezdete este 8 órakor pontosan; a később érkezők várják meg a megkezdett programszám után való szünetet a helyfoglalásra. Felülfizetéseket és postai küldeményeket hálás köszönettel fogad és hirlapban nyilvánosan nyugtáz az Egyesület. A hangverseny után pompás cigánybanda fog játszani. A hangverseny iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg általánosan. A rendezőség nagy buzgósága, melyet kifejt, nem fog elismerés, illetőleg fényes siker nélkül maradni. Belépti díj: személyjegy 2 korona, családjegy három személyre 4 korona, négy személyre 5 korona. Karzatjegy 1 korona.

A hangverseny műsora a következő:

1. Zenekar. Nyitány Erkel Ferenc »Hunyadi László« dalművéből. A zenekart vezeti és a darabot a zenekar számára átírta Kürti István.
2. Férfikar. Balogh István: »Felhő és déli-báb.« Dallamát szerette és zongorán kíséri Bátky Endre.
3. Nőkikar. a) Muht: »Erdőben«; b) Rossini: »Tánc-kardal« a »Tell Vilmos« operából.

Az elsőnek dallamát szerette és mindkettőt zongorán kíséri Nevorall István.

4. Zenekar. Bihari: »Bercsényi nótája.« A zenekart vezeti és a darabot a zenekar részére átírta Kürti István.

5. Melodráma: »A magyar dal.« Szövegét írta Herodek Sándor. Zongora és énekkar kísérettel ellátta Kerner Jenő. Szavalja Popity János. A zongorakíséretet adja Nevorall István. Az énekbetéteket énekli a férfi- és vegyeskar.

6. A férfikar: »Rákóczi-induló.« Szövegét történeti adatok nyomán írta dr Wekerle László. Férfikarra átdolgozta Goll János. A kart vezeti Huszár László. Zongorán kíséri Nevorall István.

7. Zenekar. a) Erkel: »Magyar egyveleg« a »Bánk-bán« operából; b) Müller: »Magyar induló«. A zenekart vezeti s a darabokat a zenekar számára átírta Kürti István.

NYILTTÉR.

Dr. DEMETROVICS ELEK

— ügyvédi irodáját —

Nagy Sándor-utca 4. sz. (Fábri-féle) házba helyezte át.

Igazságszolgáltatás.

Schiller fölmentése.

A szenzációéhes publikum izgatott, lázas várakozással nézett a tegnapi lezajlott monstre pör finishe elé. Az eredmény, amint előrelátható is volt, a meghurcolt kávék fölmentésével végződött.

A tegnapi tárgyalás egész tartamát a nagyhatású, frappáns, valóban izgalmas, hatalmas jogi érveken fölépülő perbeszédnek meritették ki, amelyek délelőtt 11 órától délutáni 1 óráig tartottak. A délután folyamán 5 óra körül hirdette ki a bíróság az ítéletet, amely Schiller József kávést a vád és következményei alól fölmenti, egyttal elmarasztalja a magánvádlót, Rábay Bélát 854 kor. 64 fillér tanudij, továbbá dr Medvigy Gáborral szemben 1000 korona, dr Ardeleánnal szemben 300 korona ügyvédi díj megfizetésében, azonkívül az ügyészség hamis tanúzásra való rábírási miatt az eljárást megndítja ellene. Az ítélet ellen Rábay felebbezésel élt a kir. ítélő táblához.

A dánosi bünpör.

A tegnapi tárgyaláson folytatták a tanukihallgatásokat.

Az elnök délelőtt fél tízkor nyitja meg a tárgyalást.

Wrabecz Béla postatisztet hallgatja ki a bíróság. Jelen volt annál a jelenetnél, amikor a vasuti kocsiiban a kis Lakatos Róza vallomást tett Fogarasi csendőrőrmester előtt.

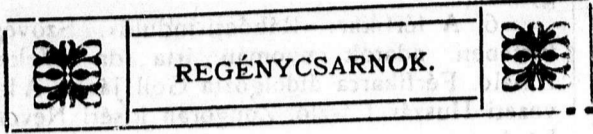
A tanu: Jegyzetekből olvassa vallomását. Elmondja a gyóni esetet, majd a dánosi vértüzdő történetére tért át.

Wrabecz Béla után Oroszi Béla kereskedőt hallgatja ki a bíróság

Falkai Sámuelné dánosi korcsmárosné elmondja, hogy a gyilkosság előtt mintegy másfél héttel jártak nála cigányok.

Több védő Lakatos Róza eddig tett valamennyi vallomásának a felolvasását kéri, mint-

hogyan azok között ellenmondások vannak. Az ügyész ellenzi a felolvasás elrendelését. A bíróság visszavonul, hogy határozzon az indítvány fölött. Szünet után a bíróság kihirdeti a határozatot, amelynek értelmében elutasítja a védők indítványát. A védők ez ellen semmisségi panaszt jelentenek be.

TÉVUTON.

Regény.

Irtja:

ALESSANDRO SCARPA.

(Folytatás.) (55)

Egyenes, határozott, hatalmasan előretörő természete rendesen hamar végzett csalódásaival, ha még oly mélyen megsebzették is. Nyugodtan bukni engedte azt, a mi nem akart megállni, s utána képes volt egy új világot felépíteni magának.

Előtte mindig fődolog volt, hogy tisztán lásson; az igazság volt elve. Nem tudta felfogni, hogy oly lénynek, minő Zinka, az illúzió életkérdés; nem tudta felfogni, hogy Zinka még mindig nem Sempályban, de körülményeinek kényszerítő hatalmában, az ő, Zinka értéktelenségében, szóval minden másban keresi kedvese megváltozásának okát; hogy még mindig változatlanul szereti, e szerelem szükségét érzi, még akkor is, ha már örökre veszte volna. — Sterzl rideg jelleme nem tudta beletalálni magát Zinka lány s egyre ingadozó kedélyvilágába.

Soha sem felelt, ha fivére megvetőleg, lenézőleg ítélte Sempály felett; némán hallgatta s ijedt, féltékeny szemével, halott halvány, becsent arcával úgy nézett ki, mint egy haldokló martír, kinek azt akarják bebizonyítani, hogy nincsen Isten.

Cecil e jó indulatu ügyetlenkedéseinek fényes eredménye az lett, hogy Zinka teljesen elidegenedett tőle; — az elidegenedés Cecilinél ugyan csak felületes volt, de Zinkánál mélyebben gyökerezett.

Mindez természetesen még csak növelte Sterzlnak Sempály elleni gyűlöletét. Naponta találkoznia kellett Sempályval, s az összezörrenések csaknem mindennapiakká váltak.

A legcsekélyebb tévedés vagy hiba miatt, mit Sempály munkáiban elkövetett, Sterzl a legcsipősebb megjegyzésekbe tört ki; élesen gúnyolta Sempály egy ifju rokonának tudatlanságát, ki csak nem rég lett beosztva a követséghez.

— Nálunk, tejezé be hosszadalmas filipikáját, természetesen sokkal többet adnak arra, hogy egy attaché jó családból való legyen, mint hogy a helyes írásban kellő jártassággal bírjon!

Most már az ilyféle izetlen tapintatlanságokhoz is folyamodott, hogy titkos gyűlöletének kifejezést adjon.

Anélkül, hogy valaha elpártolt volna nyugodt egykedvűségétől, Sempály ilyenkor csak mosolyogva pislantott maga elé s legfeljebb, ha helybenhagyólag felelt énekes hangjával:

— Igazad van, sajtáságos milyen előítéletek uralkodnak még nálunk. Hm! Tán mégis a francia corps diplomatique-on kellene példát vennünk, nem gondolod?

Egy nappal azelőtt, t. i. a »Figaró,« egy gúnyos cikket közölt, melyben a köztársaság egy polgári képviselőjének valamely udvarnál elkövetett óriási ügyetlenségét állítja pelengére.

Sempály persze büszkébb feleletet is találhatott volna; de minél finomabb volt gúnyja,

annál biztosabban fokozta Sterzlegyre növekvő dühét.

XI.

Jatinsky grófnő római tartózkodásának csaknem egész idejét kerevetén tölté. Ha azt kérdezték tőle, hogyan tetszik tulajdonképen Róma, rendesen azt felelte, hogy nagyon fásaszto; — ha leányaihoz intézték ugyanazon kérdést, ezek éppen ellenétesen azt állíták, hogy Róma elragadó.

Sempály igen jól tudta, hogy az, a mi nekik Rómában legjobban tetszik öszintén mondvá semmi más, mint haszontalan unokatestverők.

Igaz, hogy éppen nem fukarkodott velük szemben szokott kiváló szeretetreméltóságával, felváltva megdicsérte vagy megszórtu öltöztük valamely részletét, sajátkezűleg előnyös változásokat tett hajdizsukben, hűségesen referált nekik hódításairól és cigarettéket és drága apróságokat ajándékozott nekik.

Ha éppen semmi más teendőjük nem volt, valamely képtárt vagy templomot látogatott meg velük, természetesen egy vagy más idősb hölgy kíséretében.

Polyxéna igen jellemzetes, érdekes modorban szokott magasan hordott orrocskájával a legnagyobb mesterművek mellett elrohanni s egyszerre nevetve valamely turista komikusan oszoba megjegyzésére figyelmeztetni, melyet ügyesen meglesett, vagy eg furcsa öltözet részletet kijelölni, mely éles gúnyját ki hitta.

Nini komolyabban vette a művészetet. — Mindent rendszeresen, a katalógus szerint szemlélt és utazási naplót irt. Polyxénát általánosan a szebbiknek és szellemdusabbnak tartották. Látszólag Sempály többet foglalkozott vele, de határozottan inkább Nini felé hajlott. Az időt mit nem szentelhetett cousinejainak, kizárólagosan a vadászklubban tölté, hol óriási összegeket vesztett. A mellett rosszul nézett ki s a római lázról panaszkodott.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁGI

Selyemtenyésztés Nagyváradon.

Az országos selyemtenyésztési hivatal nyíregyházi főfelügyelője Nagyváradra küldte Erős Margit szakképzett oktatónőt selyemtenyésztők szerzése és oktatása céljából, miért is az eperfával is rendelkező érdeklődőket tisztelettel hívom fel, hogy tenyésztési szándéukat alulírottánál vagy Erős Margit oktatónőnél Uri-utca 4. szám alatt jelentsék be, mely bejelentés után nevezett oktatónő a tenyésztési szándékozókak lakásukon felkeresi s a szükséges felvilágosítással, valamint a kikeltett ingyen pete, illetőleg hernyó mennyiséggel el fogja látni. Tájékoztatásul közlöm, hogy a tenyésztéssel járó tevékenység időtartama kb. 6 hét csupán. *Rátka* István.

Értéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, május 6.

Osztrák hitelrészvény	—	—	626.25
Magyar hitelrészvény	—	—	734.75
Leszámitoló bank	—	—	403.—
Rimamurányi	—	—	509.25
Osztrák m. államvasuti részv.	—	—	644.50
Közuti vasut	—	—	528.50
Városi villamos vasut	—	—	282.50

A gabonatőzsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, május 6.

Buza okt.	50 kilogrammonként	11.81
Buza apr. 1908	—	8.51

Rozs apr.	—	—	12.57
Zab apr.	—	—	91.11
Tengeri máj. 1908.	—	—	7.32

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1908. május 6.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	—	109.25
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	—	92.—
Magyar koronajáradék	—	—	81.25
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	—	92.—
Horvát-szlávon földteherment. kötvény	—	—	95.—
Magyar nyerevény sorsjegy kölcsön	—	—	185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	140.—
Osztrák járadék papirban	—	—	91.57.
Osztrák járadék ezüstben	—	—	96.50.
Osztrák járadék aranyban	—	—	113.75
Osztrák korona járadék	—	—	29.55
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	1780.—
Osztrák hitelbank-részvény	—	—	260.73
Osztrák magyar államvasuti részvény	—	—	69550
Magyar hitelbank-részvény	—	—	633.50

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKICS GYULA.

90306—C. III. a. 908. sz.

Hirdetés.

Uj személydijszabás életbe léptetése.

A Sopron-Kőszegi helyi érdekű vasut vonalán, a megnyitás napjától zónarendszerű személy- és podgyász-dijszabás lép életbe.

Ezen dijszabás a magyar királyi államvasutak dijszabás-elárúsító irodájában (Budapest, VI. Csengery utca 33.) 20 fillérért kapható.

Budapest, 1908. évi április hó 25-én.

Az igazgatóság.

Hirdetések

felvételnek

a kiadóhivatalban.

Magyar királyi államvasutak

91353—C. III. a. 908 sz.

Hirdetés.

Uj személy- és podgyász dijszabás életbe léptetése.

A Nagykároly-Somkúti helyi érdekű vasuton f. évi július hó 1-től új zónarendszerű személy- és podgyász dijszabás lép érvénybe, mely által a megnyitás napjától érvényes helyi személy- és podgyászdijszabás érvényben kivételesen helyezettik.

Ezen új dijszabással a régi menetárak változatlanul fenntartása mellett a h. é. vasutak kiterjesztik a magyar királyi államvasutak vonalán s az állami kezelés alatt álló helyi érdekű vasutakon érvényes közös személy- és podgyász-dijszabási határozmányok (I. Rév. érvénye).

E határozmányok szerint az említett h. vasuton a podgyász szabadsuly az említett naptól fogva megszűnik.

Az új személydijszabás a magyar királyi államvasutak dijszabás-elárúsító irodájában (Budapest, VI. Csengery utca 33.) 20 fillérért kapható.

Az igazgatóság.

Magyar királyi államvasutak.

M. kir. államvasutak üzletvezetőség Szeged.

14241—908.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak szegedi üzletvezetősége Vukovár állomáson mindennemű árunak vasuti kocsikból a tároló helyre vagy a hajóra, illetve a tároló helyről a hajóra és viszont 1908. évi június 1-jétől számítandó három éven át végzendő átrakására nézve nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlat egy korona bélyeggel és „Ajánlat a Vukovár állomáson eszközözlendő hajó átrakodási szolgálatra nézve a magyar királyi államvasutak üzletvezetőségének Szegeden” felirattal ellátva, lepecsételve borítékba zárva 1908. évi május hó 15-én déli 12 óráig az alulírott üzletvezetőség általános osztálya főnökénél (üzletvezetőségi palota I. emelet 21 sz. ajtó) személyesen vagy a magyar királyi posta útján nyújtandó be.

Bánatpénz fejében 1000, azaz egyezer korona készpénzben vagy állami letétre alkalmas értékpapírban a szegedi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál 1908. évi május hó 14-én déli 12 óráig jelen pályázati hirdetmény számára való hivatkozás mellett személyesen leteendő vagy kir. posta útján beküldendő.

Az értékpapírok a budapesti vagy bécsi tőzsdén legutóbb jelzett 14 napnál nem régebb s a névértékét meg nem haladó napi árfolyamainak csak 90 % szerinti értékében számíthatnak.

Készpénzben letett összeg után kamat nem fizetetik. Az ajánlatban a letétel megtörténte megemlítendő, a letétről nyert elismervény azonban nem csatolandó.

A teljesítendő munkálatokért a betérjésztendő pályázathoz az egységárakat az alábbi részletezéssel kell kitüntetni:

1) Z-áktól gabona, maláta, hüvelyesek, olajmagvak, örlemények, darabárúk, valamint egyéb csomagolt és csomagolás nélküli alább meg nem nevezett tömegárúknak vasuti kocsiból hajóra, vagy viszont való átrakásáért 100 klg.-ként.

2) Az 1) alatt megjelölt teljesítményért mérlegeléssel 100 klg.-ként.

3) Ömlesztett gabona, maláta, hüvelyesek és olajmagvaknak vasuti kocsiból hajóra vagy viszont való átrakásáért, zsákolással mérlegelés nélkül 100 klg.-ként.

4) A 3) pont alatt felsorolt szállítmányoknak vasuti kocsiból hajóra vagy viszont való átrakásáért zsákolással és mérlegeléssel, 100 klg.-ként.

5) Cementnek a vasuti kocsiból a hajóra, vagy viszont való átrakásáért 100 kg.ként.

6) 750 klg.-ig terjedő sulyú deszka, kocka és kövezet kőnek, téglá és terméskőnek vasuti kocsiból hajóra vagy viszont való átrakásáért 100 klg.-ként.

4000 klg.-nál sulyosabb tárgyak csak külön megegyezés alapján lehetőség szerint rakatnak át.

8) Szén és tüzfának vasuti kocsiból kirakásáért 100 klg.-ként.

9) Szén és tüzfának a tároló helyről a hajóra való átrakásáért 100 kg.-ként.

10) Gömbfa küldeményeknek a vasuti kocsiból a hajóra vagy viszont való átrakásokért az ajánlatok tekintet nélkül az egyes gömbfa darabok sulyára teendők 100 klg.-ként,

11) Külön ajánlatok teendők azon áruknak a vasuti kocsiból hajóra vagy viszont való átrakásáért a melyek átrakodásához külön berendezések szükségesek, végül,

12) Az 1. (6.) tétel alatt felsorolt áruk átrakodása Vukovár állomás főnökének rendelkezése folytán éjjel teljesítendő. Az éjjeli órák este 8 órától reggeli 6 óráig számíthatnak.

13) Ha a tárolóhelyeken áru marad, azt pályázatot elnyerő vállalkozó köteles őrizni, mely őrzés a magy. folyam és tengerhajózási részv. társaság kikötő helyén tároló szénre és fára nem terjed ki.

Ezen őrzet teljesítésére nézve szintén ajánlat teendő azonkívül az esetre is, ha az 1. (6.) alatt felsorolt árukat előbb a kikötői rakhelyekre kellene tárolni és onnan vasuti kocsiba vagy hajóra rakni.

Közelebbi felvilágosítást a hivatalos órák alatt az üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztálya főnökénél, vagy a vukovári állomási főnökénél lehet nyerni.

A fentebbi feltételektől eltérő, vagy a kitzűzött határidőn túl beérkezett ajánlatok, továbbá olyanok, melyek táviratilag tételnek, vagy melyekre nézve az előirt bánatpénz le nem tétel, figyelembe vétetni nem fognak.

Az ajánlatok között a választás szabadon a felajánlott egységárra való tekintet nélkül történik. Szeged, 1908. évi április hóban.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

Közgazdasági Bank r. t.**Nagyváradon, Teleky-u. 10.**

Telefon 742. ————— Telefon 742

Hitelt nyújt váltóra, folyószámlára, értékpapírra, betáblázás mellett ingatlanokra.

Elfogad betéteket**5%**

kamatozás mellett a betét napjától számítva. (Betét kamat-adót a r. t. viseli.)

Takarékosság előmozdítása céljából forgalomba hozta Selfmen-féle takarékperselyeit, melyek már is nagy népszerűségnek örvendenek. Ily perselyek 6 korona betét lefizetése ellenében a pénztárnál kaphatók.

Intézetünk elvállalta hazánk egyik legtekintélyesebb életbiztosító intézetének: a Magyar Élet és Járadék Biztosító Intézet, mint szövetkezet vezérképviselőt.

Cheque számla szám 21.261.

tisztellel:

Közgazdasági bank részvénytársaság.**Versenyárgyalási hirdetmény.**

Nagyvárad város tanácsától nyert felhatalmazás alapján a Nagyváradon építendő nyári szinkör építő munkáinak vállalati biztosítása céljából f. évi május hó 20-án d. e. 10 órakor a városi székház bizottsági termében zárt ajánlati versenyárgyalást fogok tartani.

A szóban forgó munkák 78000 kor. költséggel vannak előirányozva s azok tervei, valamint a munkák végrehajtására vonatkozó pályázati feltételek a városi mérnöki hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Vállalkozó ajánlatában kijelenteni tartozik: miszerint a terveket s a pályázati feltételeket ismeri s azokat magára kötelezőnek elfogadja. Vállalkozók ajánlatukhoz a vállalati összeg 5 százalékát tartoznak biztosítékképpen vagy készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírokban, vagy pedig a városi pénztár megfelelő letéti nyugtájában csatolni.

Az ajánlatban csak magyar állampolgár vehet részt.

A zárt borítékba helyezett és szabályszerűen lepecsételt ajánlatok legkésőbb f. évi május hó 20-nak d. u. 10 óráig hozzám nyújtandók be.

A beérkezett ajánlatok közül Nagyvárad városa szabadon választhat. Ajánlattevőt tett ajánlata azonnal, ellenben Nagyvárad város közönségét csak közgyűlési jóváhagyás után kötelezi.

Nagyvárad, 1908. május hó 4. é.

Juricskay Barna

árverési küldöttségi h. elnök.

!! Kedvező fizetési feltételek !!**Saját érdeke**

minden hölgynek, hogy

tavaszi ujdonságainkat

női ruhaszövetek, selymek, delinek és mosóárunkban, ugyszintén tavaszi női felöltők és taft kabátokban megtekinthe.

Sebbet, jobbat, divatosabbat**sehol olcsóbban nem kap****mint nálunk.****Két nagy csödtömegeből**

került 2500 méter gyapju delin à 50 kr., valódi Koechlin-féle levartimok à 42 kr., **1000 méter csikos tavaszi kelme 75 krajcártól, 1650 méter szines és fekete taft 1 frt 20 kr.-ért, 120 széles taft fihr és liberty selyem még nem létezett olcsó ár 2 frt 88 kr.**

Struc boák, selyem alsók, japán övek**27 százalékkal olcsóbb mint bárhol.****Vászon és asztalneműekben**

a régi elismert szolid minőségek és áruk.

Nagybecsű pártfogást kérjük:

**Wallerstein
Fülöp Fiai****Bémer-tér, Pannonia mellett****!! Kedvező fizetési feltételek !!**

